

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

**Матеріали XI Міжнародної
науково-практичної конференції**

13 грудня 2024 року

Київ 2024

Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, 13 грудня 2024 р. / За заг. ред. д.е.н., професора Калініної С.П. — Київ: МДУ, 2024. — 132 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь науковці, викладачі, фахівці-практики, здобувачі вищої освіти.

Основні напрями роботи конференції:

- Безпекова складова соціально-економічного розвитку країн світу;
- Розвиток інтеграційних процесів в умовах військово-політичного конфлікту;
- Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації;
- Інноваційно-інвестиційна діяльність країн світу;
- Забезпечення конкурентоспроможності національних економік;
- Проблеми забезпечення сталого розвитку;
- Особливості повоєнного відновлення економіки України.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції у сфері вивчення особливостей інтеграції країн у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин країн світу.

ПОДУНАЙ В. В.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки праці,
Маріупольський державний університет

СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СТРУКТУРИ ЗАЙНЯТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація суттєво змінила ландшафт бізнесу, а отже, й підходи до управління персоналом. Цей процес інтеграції світових економік, культур і інформаційних потоків поставив перед компаніями нові виклики та можливості. Глобалізація, як процес інтеграції світових економік, культур та інформаційних потоків, має значний вплив на ринок праці. Вона створює як нові можливості, так і виклики для працівників та компаній. Основними напрямками впливу глобалізації на ринок праці є: міжнародна мобільність робочої сили, зміна структури зайнятості, розвиток нестандартних форм зайнятості

Дослідженням проблем, пов'язаних з тенденціями ринку праці та глобальною присвячені роботи таких вітчизняних вчених як Калініна С., Колот А., Малиновська О., Петрова Т. та інші. Особливо актуальним це питання постає в умовах повоєнного відновлення та відбудови економіки України.

Основною тенденцією світового ринку праці є зменшення частки промислової зайнятості: автоматизація виробництва та перенос виробництва в країни з низькими витратами на робочу силу призводять до скорочення робочих місць у традиційних галузях промисловості. Водночас, автоматизація та роботизація виробництва можуть призводити до скорочення робочих місць у деяких секторах економіки.

Паралельно відбувається зростання зайнятості в секторі послуг: з розвитком економіки та підвищенням рівня життя зростає попит на послуги, що веде до збільшення зайнятості в таких сферах, як торгівля, туризм, освіта, охорона здоров'я.

Згідно з даними Світового банку та Міжнародної організації праці, у структурі зайнятості по секторах економіки відбулись наступні зміни по світу загалом за останні 30 років: зменшення частки зайнятості у сільському господарстві з 43% до 26,4%, збільшення частки зайнятості у сфері послуг з 35,6% до 49,7% (рис. 1).

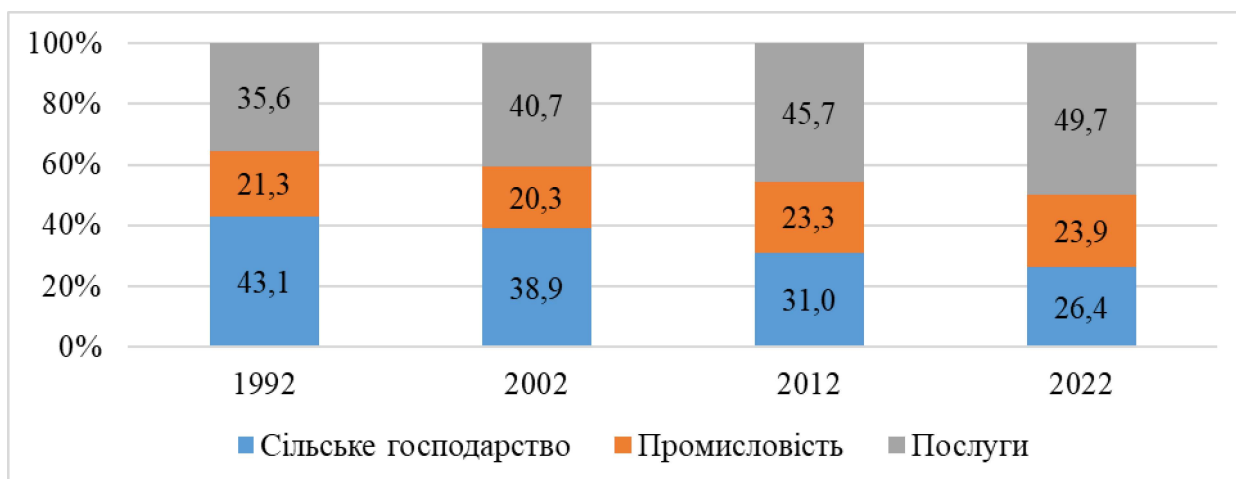

Рис. 1. Структура зайнятості по секторах економіки, 1992-2022 рр., світ загалом, % [1]

Якщо аналізувати структуру зайнятості у розрізі груп країн за рівнем доходу, також спостерігається збільшення частик зайнятих у сфері послуг (рис. 2).

Під впливом глобалізації відбувається зміна структури зайнятості. Зростає попит на висококваліфікованих фахівців у сфері технологій, фінансів, маркетингу. Глобалізація стимулює розвиток технологій, що вимагає від працівників високої кваліфікації, гнучкості та постійного навчання. Це призводить до збільшення попиту на фахівців у сферах ІТ, фінансів, маркетингу, інженерії тощо.

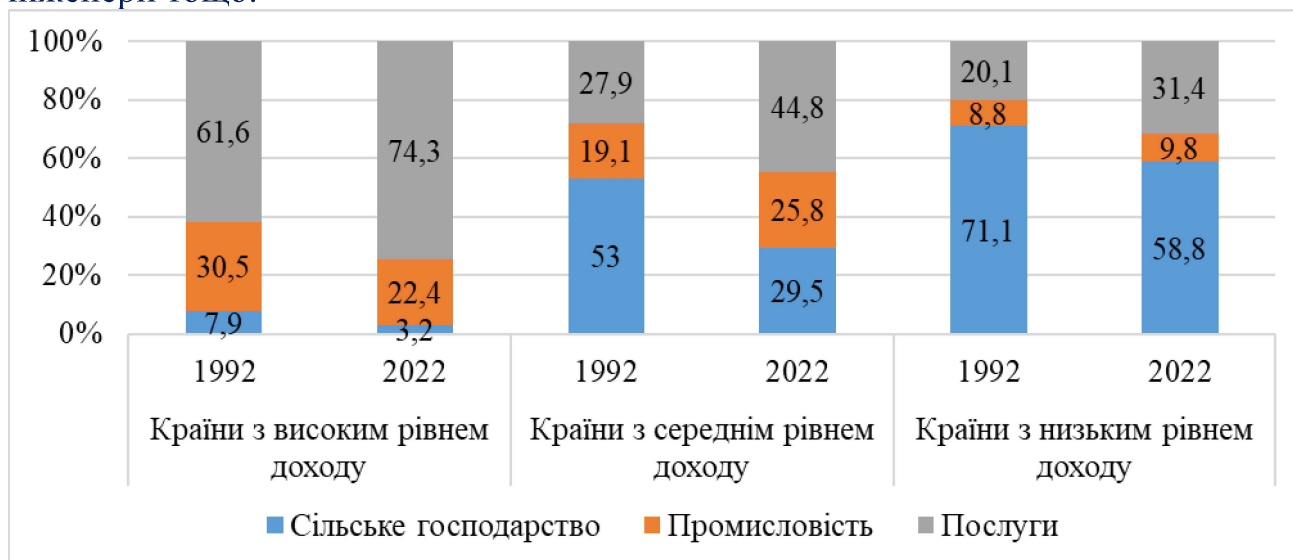

Рис.2. Структура зайнятості по секторах економіки, 1992-2022 рр., групи країн за рівнем доходу, % [1]

Зменшення кількості працюючих може бути пов'язане як з позитивними демографічними змінами (більше часу на освіту та відпочинок), так і з негативними явищами на ринку праці, такими як дискримінація, відсутність відповідних вакансій та демотивація. Економічна пасивність населення може бути наслідком як успішного розвитку суспільства (збільшення тривалості

життя, підвищення рівня освіти), так і негативних тенденцій на ринку праці (дискримінація, безробіття) [2].

Загальна динаміка зайнятості в Україні демонструє поступове зниження як для жінок, так і для чоловіків (рис. 3). Перехід України до ринкової економіки протягом останніх 30 років супроводжувався радикальними змінами на ринку праці. За даними Міжнародної організації праці, загальна чисельність зайнятих скоротилася з 24 млн. осіб у 1995 р. до 15,5 млн. осіб у 2021 р. Однак, частка зайнятих демонструє незначне зниження: з 55% до 49%. Відповідно, така динаміка викликана загальним зниженням населення України в це період.

До 2022 року Україна входила до підгрупи країн з доходом нижче середнього, але з 2023 року Світовий Банк включив Україну до категорії країн з доходами вищими за середні [3]. Тому для нашої країни притаманні ті самі тенденції, що і загалом для країн з середнім рівнем доходу, але за 2022-2024 рр. ринок праці України зазнає значних змін через війну – масові внутрішні та зовнішні переміщення, що створило значний дисбаланс на ринку праці. Одночасно, загальне зниження економічної активності призвело до скорочення робочих місць у багатьох секторах економіки. Крім того, переорієнтація економіки на оборонні потреби та гуманітарну допомогу змінила структуру попиту на різні професії, створивши нові виклики для працівників.

Трансформація структури зайнятості України схожа за тенденціями на країни з високим рівнем доходу: зменшення частки промисловості та сільського господарства паралельно зі збільшенням частки послуг, але причини різні. Зростання сфери послуг було пов'язане з розвитком торгівлі та нових технологій, а скорочення промисловості стало наслідком згортання великих державних підприємств. Розвиток малого бізнесу створив нові робочі місця, проте зросла й частка неформальної зайнятості.

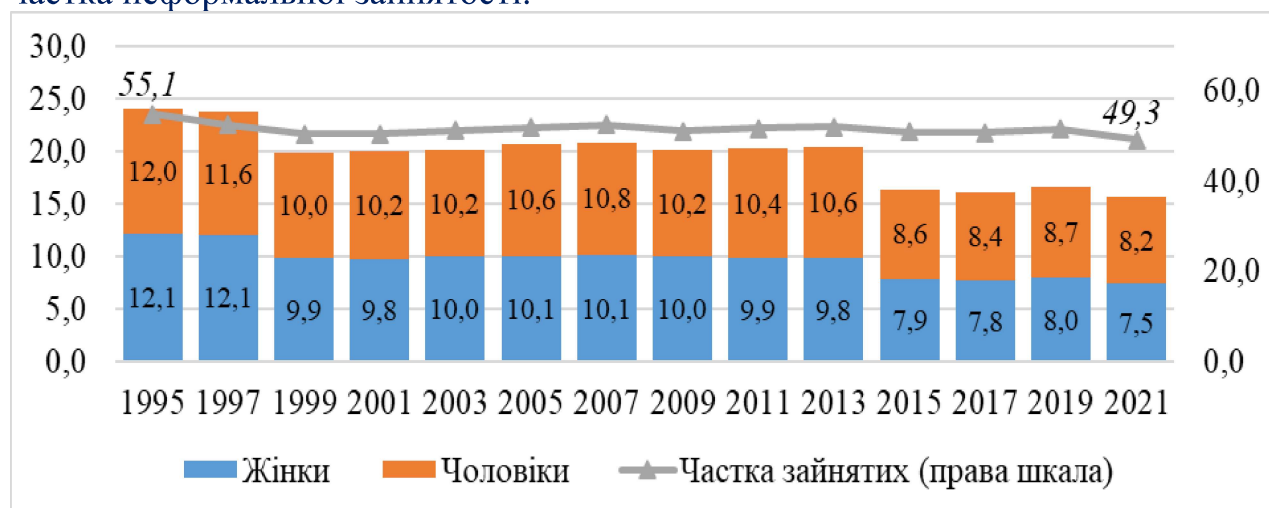

Рис. 3. Динаміка зайнятості в Україні та частки зайнятих, 1995-2021 рр. [4]

За роки незалежності структура зайнятості по секторах економіки України змінилась (рис. 4).

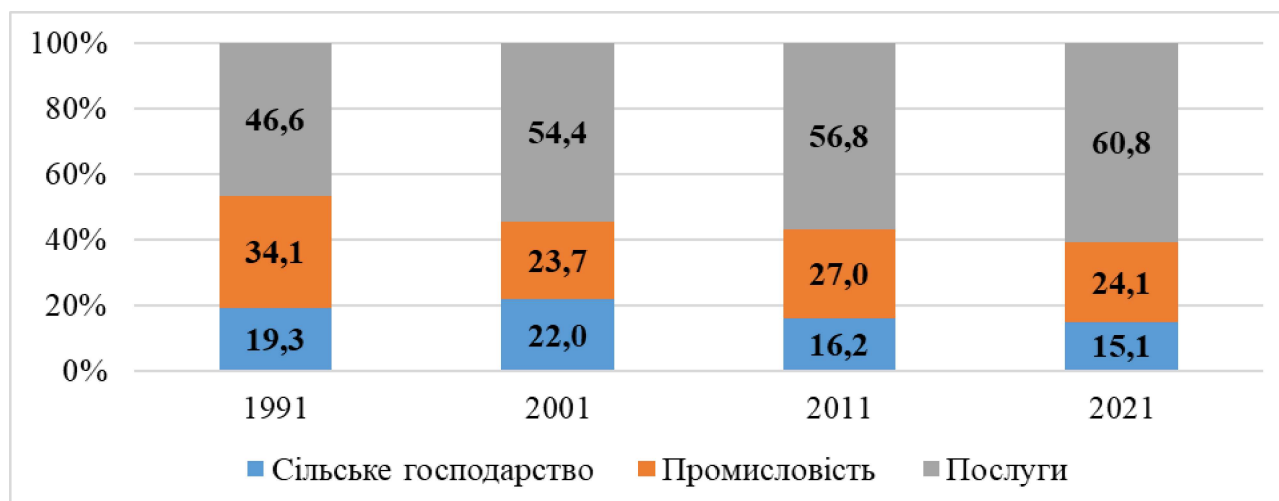

Рис.4. Структура зайнятості України по секторам економіки, 1991-2021 рр., % [1]

Повоєнне відновлення України – це складний і багатогранний процес, який потребує комплексного підходу. Трансформація структури зайнятості відіграє у цьому процесі одну з ключових ролей. Для відновлення економіки України після війни необхідно зосередитися на комплексному підході, який включає в себе розвиток малого та середнього бізнесу, підвищення кваліфікації працівників, створення нових робочих місць у перспективних галузях, модернізацію сільського господарства, забезпечення соціального захисту та залучення міжнародної допомоги.

Список використаних джерел:

1. World Development Indicators (dashboard), World Bank, Washington, DC. URL: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/>
2. ILO. World Employment and Social Outlook Trends 2023. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---inst/documents/publication/wcms_865332.pdf
3. World Bank country classifications by income level for 2024-2025. URL: <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/world-bank-country-classifications-by-income-level-for-2024-2025>
4. ILO Indicators and data tools. URL: <https://ilostat.ilo.org/data/>